

og straffe i dette eller et senere Liv, ja, saa faar jo denne Ed tilstrækkelig bindende Karakter derigjennem. Jeg maa vel oprigtig tilstaa, at jeg ikke er saa ganske kjendt med Mennoniternes hele Opfattelse, men de staa dog utvivlsomt indenfor Kristendommen, og som Følge deraf antager jeg, at denne Ed indeholder tilstrækkelig Paakaldelse af en personlig Gud. Min Betragtningssmaade af dette Punkt er egentlig den, at det forekommer mig, at, dersom det skal være nogen særegen forhiøiet Garanti, som skal ligge i Eden, og denne skal være mere end en blot høitidelig Forsikkring, saa kan denne Garanti jo egentlig kun bygges paa, at den Sværgende paakalder en Guddom, en Magt, hvis Beskyttelse og Hjælp han frastger sig, eller for hvis Straf han udsætter sig, hvis han sværger falsk. Sværger han ikke ved noget Saadant, bliver der jo ikke længere nogen kvalitativ Forskjel paa den blotte høitidelige Forsikkring og paa Eden. Hvad vil det sige at sværge ved en Naturkraft, hvad vil det sige at sværge ved Verdensaanden, hvad vil det sige at sværge ved den Aand, der gaar igjennem Historien, eller ved det Gode og det Onde eller saadant Noget, saasnart man derved kun tænker paa noget Upersonligt, som er ude af Stand til at forstaa, hvad der sker ude af Stand til overhovedet at gribe ind i de menneskelige Vilkaar eller gjøre Noget gjældende overfor den Paagjældende i dette eller det kommende Liv? En saadan Paaberaabelse har ingen specifik Betydning, saa kunde man ligesaa godt sværge ved sin Elsterindes smukke Dine eller saadant Noget, som der blev sagt i Formiddags; det ene kan ligesaa lidt som det Andet gjøre En Noget. Derfor siger jeg, at skal der være en specifik høiere Garanti ved Eden, saa maa det være den nævnte Forudsætning, der ligger til Grund derfor. Holde vi os nu borte fra Grundloven, hvis Bud jo staar som en særegen Stranke, og komme ind paa det andet Emne, som det ærede Medlems Lovforslag jo omhandler, og som jeg iøvrigt troede, at vi ikke nu talte om — og mente, at jeg vilde gjenne det, jeg havde at sige derom, til vi kom til at forhandle det — man skal jo nemlig dissere ordene elegant — saa vil jeg blot derom sige, at der bliver Spørgsmaalet efter min Mening et helt andet, og som Følge deraf maa man ogsaa stille sig anderledes dertil. Der vil jeg ikke stille Spørgsmaalet saaledes: Gaar det an at stille en Edsformular op, der blot lyder paa „jeg sværger“, men der vil jeg sige: det, der er at overveie, er, om man skal lade sig nøie med en blot høitidelig Forsikkring i Edens Sted under visse Omstændigheder. Kommer man til det Resultat, at det er rigtigt, saa har man Frihed til at gjøre det, thi der staa vi paa et Omraade, hvor der ikke er noget Høiere over os end den almindelige Lovgivning. Hvad Grundloven angaar, da er det en anden Sag; der ere vi bundne til dens særegne Bestemmelser.

Hvad angaar det Spørgsmaal, om jeg vil være med til at faae tilveiebragt en Forandring i Grundlovens Bestemmelse herom, saa vil jeg dertil kun svare, at det Spørgsmaal foreligger jo ikke, der er ingen Nødvendighed for mig til i dette Døielik at erklære mig derom. Jeg vil ogsaa ligesom sige, at jeg derom ikke har konfereret med mine Kolleger, thi det forekom mig ialtsald klart, at der ikke var nogen saadan paatrængende Nødvendighed derfor; man skulde jo dog vel ikke stride til at opløse Landstinget saavel som Folketinget imorgen eller iovermorgen for at faae denne Sag bragt i Orden.

Bøffen: Jeg har ikke været uopmærksom paa, at den høitærede Ministers Erklæring i Formiddags ikke ubetinget kunde finde Anvendelse paa det næste Lovforslag paa Dagsordenen, men jeg sagde ogsaa kun, at den delvis kunde finde Anvendelse derpaa, nemlig forsaavidt det vilde finde Anvendelse paa Grundlovens Bestemmelse; jeg kan altsaa ogsaa være delvis, men ogsaa kun delvis tilfreds med hans Erklæring om, at den ikke finder fuld Anvendelse paa Forslaget. Men den Betragtning, som den høitærede Minister syntes at gjøre til sin, at de, som overhovedet ingen Trosbekjendelse vedkjende sig, ikke have Ret til at paaberaabe sig Grundlovens § 79, forekommer mig dog ganske mærkelig. (Justitsministeren (Nellemann): Det sagde jeg ikke.) Nei, det er heller ikke korrekt udtrykt, men den høitærede Minister sagde, at de maatte finde sig i at mangle den Beskyttelse, som Grundlovens § 79 hjemler overfor politiske og borgerlige Rettigheder. Naar Grundlovens § 79 siger: Ingen kan paa Grund af sin Trosbekjendelse berøves Afgang til den fulde Nydelse af borgerlige og politiske Rettigheder, saa siger den Fortolkning altsaa bogstavelig saaledes, at man kun ved Trosbekjendelse forstaa den positive Tro, men ikke derved forstaa Mangel paa Trosbekjendelse. Justitsministeren: Jeg har ikke vedkjendt mig den Fortolkning.) Ja, det forekommer mig dog, at den høitærede Minister gjorde denne Fortolkning til sin. — Jeg vil kun tillade mig en Bemærkning endnu, og det er, at den høitærede Minister mente, at det stod os frit for, hvis man fandt tilstrækkelig Grund dertil, at sætte en edelig Forsikkring i Edens Sted (Justitsministeren: Blot en høitidelig Forsikkring; edelig Forsikkring og Ed er jo det Samme!) Ja, saa falder det bort, jeg vilde have sagt, idet man da lættelig kunde stille det Spørgsmaal, hvorvidt en Hernehut, der aflægger Edsformularen af 1771, ikke kunde benytte denne som Rigsdagsed, thi da antager jeg, at den høitærede Ministers Mening er, at Hernehuternes Edsformular er tilstrækkelig fyldestgjørende ogsaa overfor Grundloven, idet den jo betegnes som edelig Forsikkring, ikke som en blot høitidelig Forsikkring.